

ALLAH KATINDA DEĞER ÖLÇÜSÜ

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

El-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. Hamden kesîran tayyiben müberaken fîh. Alâ külli hâlin ve fî külle hîn. Kemâ yenbeğî li celâli vechihî ve li azîmi sultânih. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn ve şefîi'l-müznibîn ve imâmü'l-müttekîn ve eşrefü'l-mürselîn Muhammedini'l-Mustafâ ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi ihsânin ilâ yevmi'l ceza.

Emmâ ba'd:

Allah'a hamd-ü senâlar olsun, şükürler olsun ki kendi binamızda, diyar-ı gurbette, Allah'ın bize ihsan ettiği binada gayrimüslim ülkesinde İslâmî bir toplantı yapıyoruz. Allah Teâlâ Hazretleri sebep olanlardan razı olsun... Ve burada güzel çalışmalar yapmaya kardeşlerimizi muvaffak eylesin... Hepimizi dünya ve ahirette aziz ve mutlu ve bahtiyar eylesin... Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden okuyarak, açıklayarak bu konuşmamı tamamlamak istiyorum.

a. Söz ve Davranış Birliği

Birinci hadîs-i şerîf Enes *radiyallahu an-h'ten*.

Efendimiz buyuruyor ki:

إِنَّ الرَّجُلَ لَا يَكُونُ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ قَلْبُهُ مَعَ
لِسَانِهِ سَوَاءً وَيَكُونُ لِسَانُهُ مَعَ قَلْبِهِ سَوَاءً وَلَا
يُخَالِفُ قَوْلُهُ عَمَلُهُ وَيَأْمَنُ جَارُهُ بِوَأَيْقَهُ

İnne'r-racüle lâ yekûnü mü'minen hattâ yekûne kalbühû me'a lisânihî sevâen ve yekûnü lisânühû me'a kalbihî sevâen ve lâ yühâlifü kavluhû amelehû ve ye'menü câruhû bevâikahû.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Adam mümin olamaz. Kalbi, diliyle müsavi (aynı, eşit) olmadıkça ve dili kalbi ile eşit, aynı, müsavi olmadıkça. Ve sözü icraatına muhalif düşmemek şartıyla. Ve komşusu onun şerrinden ve gaylesinden (sıkıntısından) emin olmadıkça.

Şimdi kelimelerini açıklayalım:

Kalp ve dil... Kalp deyince hepimizin hatırına gelen, göğsümüzün sol tarafında, çam kozalağına benzeyen, yumruk büyüklüğünde

bir et parçasıdır. Hatırımıza bu gelir. Fakat ayet ve hadislerde kalp, bu et parçası demek değildir. İnsanın akletme kabiliyetidir, gönlüdür, iç alemidir. Murad, et parçası değildir. Yani insanın iç alemiyle, gönlüyle... Sözü birbiriyle aynı olacak. İçi dışı bir olacak. İçi başka gizli, konuştuğu kimsenin anlayamadığı başka bir şekilde, sözü başka. Veya sözü ile kalbi birbirine aykırı istikametlerde. Sözü'nün söylediğinin aksi var gönlünde. Böyle olursa bir insan hakiki mümin olamaz. İçi dışı bir olacak.

İnsanın sözü, icraatına aykırı olmayacak. Sözü ile icraatı aynı olacak. Söz verdiğiyse, güzel şeyler söylediysen, güzel şeyler yapacak. Güzel şeyler söyleyip de aksini yapmayacak. Ve komşusu, onunla irtibat halinde, ilgi halinde, alakalı olan kimse, ona karşı emniyet duyacak, güvenecek ona.

“Bu bana zarar vermez, bu iyi bir komşudur. Ben kalksam, gitsem bile evime, aileme, çoluk çocuğuma, bahçeme bundan bir hasar, zarar, şer gelmez” diyecek. Emin olacak komşusu kendisinden. Ölçü o. Komşusu kendisine güvenecek ve emin olacak, mutmain olacak.

Şimdi, aziz ve sevgili kardeşlerim!

İnsanoğlunun halet-i rûhiyesi beğenilmek üzerine yürür. Her insan beğenilmek ister. Süslenmek ondandır. Giyinmek ondandır. Tıraş ondandır. Allık, pudra, rastlık, oje ondandır. Bilezik, yüzük, gerdanlık, kolye, küpe ondandır. Ayakkabıyı boyatmamız, pantolonu ütületmemiz ondandır. Yakışıklı elbise giyelim diye “Bu gömleğe bununla giymem” dememiz ondandır. Beğenilmek isteriz. İnsanoğlunun içinde beğenilmek arzusu vardır.

Beğenilmemek durumunda da üzülür. Eğer beğenilmiyorsa, sevilmiyorsa, hoş görülmiyorsa üzülür. Ama dışını bunun için süsler insan. “Ama” demeden önce şey yapalım, yani beğenilmek için dışını süsler. Ben de bugün konuşma yapacağım diye tıraş oldum, öyle geldim. Yani ben sizden farklı veya siz benden farklı veya öbür insanlardan farklı değiliz. Dişlerimi fırçaladım falan...

Elbisemi giyerken hacı hanım soruyor, “Ne giyeceksin?”

“Mavi pardesü giyeyim, çünkü mavi kot giyeceğim” dedim. “Beyaz ayakkabı giymeyeyim, siyah giyeyim. Çünkü siyaha o daha yakışır.” dedim. Bu bir bakıma da güzel bir

şeydir. Güzellik duygusu güzeldir. Müslümanda
güzellik duygusu olması lazım.

Güzellik duygusu ne demek?

Yani güzeli yapmaya çalışmak, güzeli
sevmek.

Ben biraz burada oturdum. Şurada şimdi
kalemimi yonttum, incelttim. Böyle mimar-
ların beğeneceği hale getirdim. Küttü biraz.
Epeyce uğraştım. Çöp kutusunun üstünü sildim,
biraz leke vardı.

İnsan a, Müslümanda bir dürüstlük duy-
gusu olması lazım, bir de güzellik duygusu ol-
ması lazım. Estetik diyorlar batılılar. Estetik
duygusu, güzellik duygusu... Yani bir şeyi güzel
yapmak arzusu. Bunu dinimiz de bize
emrediyor. Ben de bunu vurguluyorum bizim
camiamıza yaptığım konuşmalarda bunu şid-
detle vurguluyorum. Ama yaptığınız işi sadece
yapmış olmayın, aynı zamanda güzel bir
şekilde yapmaya çalışın.

Bakın sabahleyin namazdan sonra oturduk
çorba içmeden önce ve camide de vardı bir
ısıtma cihazı. Elektrikli bir ısıtma cihazı bu.
Fişe taktığınız zaman cereyandan teller ısınıyor
ve çevreyi ısıtıyor. Hava soğuk olduğu için biz
bunu kullanıyoruz. Ama bunun üzerine bir şey

eklemiş adam. Bir güzellik b r m    onun   t ne. Elektrikli olduğu halde bir görünüm vermis. Sanki odunlar var, sanki odunlardan buram buram alevler, dumanlar çıkıyormuş gibi, alevler böyle oynaşıyormuş gibi bir görüntü vermiş. Bunu vermek için de arka tarafa ısınınca dönen bir çarp koymuş, bir ışık koymuş. O ışık bir ekrana aksediyor. Ve güzel bir şey, baktı ınız zaman ho unuza gidiyor. Ho  bir manzara. Yani sadece ısıtmayı d   nmemiş, bir de görünümünün hoş olmasını d   nm   . Bu yasak bir şey değil. Hatta teşvik edilen bir şey.

Hatta ben Avustralya'da arkadaşlarıma söylemiştim, burada da sizin durumunuz aynı, size de söylüyorum:

Allah rızası için, Allah için; nefis için değil, kibir için değil, ucub için değil. Allah için, Allah rızası için giyiminize, b t  enizden bir pay ayırın ve biraz güzel giyinin, biraz s slenin. Erke in güzelliği tıra tan, kadının güzelliği ilaçtan derler. Bizim Anadolu'da böyle bir söz söylenir. Yani ilaç sürmek makbul değil de.. Tabii olarak çirkinlikleri izale etmek sünnet. Mesela Peygamber Efendimiz benim yanıma sapsarı di ilerle a  ınız kokarak gelmeyin diyor.

Çirkin kokununun izalesini istiyor. Dışteki sarıldığın giderilmesini istiyor.

Düşünün, yemek yiyecek halleri yok. Yemek yiyecek imkanları yok. Fukara, fukaray-ı sâbirin; mübarekler ama dişlerini fırçalamak için dal kullanmışlar. Misvak dediğimiz tabiattan alınma bir şey kullanmışlar ve dişleri inci gibi. Ve Efendimiz teşvik ediyor:

“Ağzınız zikir ve Kur'an okuma aletidir. Orada melekler vardır. Ağzınız temiz olsun melekler rahatsız olmasın” diyor.

Yani ağzın güzelliğine 1400 yıl önceleri dinimiz çok büyük önemle eğilmiş. Küçük gibi görünebilir. Küçük değil. Ben bir konuşmamda, dergide de yazdım:

“İslam şekle de önem verir” dedim. Yani mühim olan kalp temizliği diye diye şekli adam akıllı ihmal ettik, yıktık gittik, viraneye döndürdük. İslam şekle de önem verir.

Nereden biliyoruz? Misvattan. Tıraş olmaktan, tırnak kesmekten.

Nereden biliyoruz? Safların düzeltilmesinden.

Peygamber Efendimiz namaza durmadan önce dönerdi geriye, insanların kimisinin yakasından öne çekerdi, kimisinin göğsünden

geriye iterdi, safın muntazam olmasını sağlardı.

“Ne olacak yani? Muntazam olsa ne olacak? Muntazam olmasa ne olacak” demezdi.

Ve buyururdu ki Efendimiz:

Sevvû sufûfekum. Saflarınızı düzenleyiniz. Çünkü safın düzenlenmesi namazın güzel kılınmasının bir parçasıdır.

Neden böyle şekle önem verilir?

Niye ben de şekle önem verilmesini istiyorum?

Şeklin öze doğru bir etkisi vardır. Şekil, öze doğru insanı etkiler, yani içe doğru. Dış görünüm, iç görünüme doğru tesir eder ve birtakım şekilleri şeklen yapa yapa insan içini de düzeltir.

Etkileşim vardır. İçin güzelliği dışa vurur, dışın güzelliği de geriye doğru içi güzelleştirir. Öyle bir etkisi vardır. Ve onun için insanın tırnağını da kesmesi lazım, sakalını da düzeltmesi lazım, saçını da düzeltmesi lazım, aynası olması lazım, misvağı olması lazım, tarağı olması lazım. Benim var.

İşte tarağımı gösteriyorum. Vesaire. Şekle de önem veriyoruz.

Ben arkadaşlara diyorum ki “Allah rızası için bütçenizden bir fasıl ayırın. Güzelleştirme faslı diye. Lütfen ayakkabınız şamurlu olmasın. Lütfen giyiminiz güzel olsun.”

Ben askerlikte kendim yüz numaraya giderdim, postallarımın üstünü gıcır gıcır yıkardım. Pırıl pırıl. Çünkü eğitim alanında çamura yatardık, kalkardık. Askerlikte yat dedi mi, öyle çamur demek yok. Su birikintisi bile olsa yatacaksın. Yere yat, cump. Çamur olsun, sel olsun, fark etmez. Yat deyince yatılır. Üstüm başım batar. Postallarım kirlenir. Hepsini gıcır gıcır yıkardım.

Pantolonu geceleyin ütüsüne uygun olarak koyarsanız sandalyenin üstüne, sabahleyin ütülü gibi olur. Buruşuk atarsanız, sabahleyin bohçadan çıkmış kirli çamaşır gibi buruşuk giyersiniz. Şimdi biz insanlar, insan olarak hepimiz beğenilmek duygusuna sahip olduğumuzdan dışımızı süsleriz, dışımızı süslüyoruz. Herkes süslüyor. Süsleme bir sanayi olmuştur.

Kadınların süslemesine harcadıkları paralar çok büyük boyutlardadır. Çalışır bir kadın. Çalıştıktan sonra aldığı maaşın büyük bir kısmını kozmatik sanayi, kendisini güzelleştirme sanayisine harcar. Büyük büyük

paralar. Öyle güzel kokular sürer ki geçtiğin sokaktan yarım saat sonra siz geçseniz kokladığınız zaman yine kokuyu duyarsınız. Paris'ten getirir kokuları. Çok güzel kokular. Çok pahalı kokular.

Şimdi dışımızı süsleyip de kalbimizin kirlilerini arıtmazsak olmaz. Çünkü Allah, insanın dış süsüne büyük önem vermiyor. Kalbinin temiz olmasına, içinin temiz olmasına büyük önem veriyor.

Onun için insanın içinin, kalbinin, kafasının içinin, düşüncelerinin, niyetlerinin... Anlaşılabilir kelimelerle açayım, “İç” deyince neyi kast ediyoruz?

Arzularının, fikirlerinin nasıl olması lazım? Güzel olması lazım. Sanki dışarıya fahş edilse, açıklansa, duyulsa, aksettirilse; mümkün olsa bu, dışarıdan görünüyormuş gibi onları da güzelleştirmeye çalışması lazım. Ve bizim yolu-muz, yani Müslümanlığın, tasavvuf ilmine değer veren yolu, bizim seçtiğimiz yol, takvâ yolu. Fetva yolu değil, takvâ yolu. Buna çok önem veriyor.

İranlı şairin birisi diyor ki:

“Keşke her günah, içkinin içildiği zaman insana sarhoşluk verdiği gibi, insana keşke

sarhoşluk verseydi her günah. Yalan söylüyünce insan sarhoş olsaydı, hırsızlık yapınca sarhoş olsaydı; her günah... O zaman kimin ayık, kimin ayyaş olduğunu anlardık” diyor.

Ama içki günahı sarhoşluk veriyor da yalan günahı sarhoşluk vermiyor. Daha başka günahlar dışa aksetmiyor yani. Aldatmaca, hile, haram yemek, çeşit çeşit başka günahlar vs. onlar şey yapmıyor. Yani bir günah insana, işlenilen günah dışa vurmayabiliyor ve adamlar da, insanlar da günahlarını saklamaya özen gösteriyorlar.

İnsan kabahatini saklamaya çalışır. Aman birisi görüp de beni ayıplamasın. Ayıplanmaktan korkar. Fakat Allah, insanın dış görünümüne çok büyük önem vermiyor. Asıl içinin temiz olmasına önem veriyor. Çünkü bütün hayatımızı, hareketlerimizi içimizden doğan arzularla yönlendiriyoruz.

Yani bir yere gitmek, gitmemek, bir işi yapmak, yapmamak, kızmak, kızmamak... Her şey içimizden doğan arzularla oluyor. Bir şeyleri arzu ediyoruz; arzu edersek yapıyoruz, arzu etmezsek kimse bize yaptıramıyor. Baskı yapıyor vesaire falan, biz gene yan çiziyoruz, vazgeçiyoruz.

Demek ki insanın içi kötü oldu mu, onun dışa aksetmesi şeklindeki olaylar, tavırlar, huy-lar, konuşmalar, davranışlar... Hepsi kötü olduğundan ilk önce onun güzel olması gere-kiyor.

Onun için Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

Bir adam diyor, tabi adamdan maksat kişi demek burada. *Racül*, erkek adam demek aslında, ama burada erkekler böyle olur da kadınlar böyle olmaz manasına değil, insanoğlu demek, her kişi demek. Kadın da olsa, erkek de olsa her kişinin kalbiyle, yani gönlüyle dili eşit olacak. Diliyle gönlü eşit olacak.

Yani gönülden çıkan şeyler ağızda söylenecek, dil olarak, söz olarak çıkacak. Söz olarak söylenmiş şeyler de gönlüne uygun olacak. Aklından başka şey geçirip, gönlünde başka şey düşünüp de karşı tarafı ayartmak, kandırmak için diliyle başka şey söylemeyecek. Yalan, dolan, aldatmaca olmayacak yani. Ve sözü işine aykırı olmayacak.

Adam müttakî insan gibi laflar söylüyor, ama hareketleri müttakiyâne değil, ahlâklı değil. Buna dikkat etmiyor. Yani Müslümanların çoğu bu noktaya dikkat etmiyor. Halbuki en

önemli nokta bu. Çünkü Allah, insanın gönlüne bakıyor. Gönlü iyi değilse dış şeklinin iyi olmasını sıfırlıyor o. Yani temelsiz olduğu için. Yani bir insan kötü niyetle iyi bir iş yapsa sonuç ne olur hocam?

Ondan da bir not alır mı?

Hayır.

Niyet kötü olunca, ameller niyetlere göre olduğundan, yapılan iş iyi bile olsa, kötü maksatla yapılan iyi işe Allah bir iyi iş sevabı vermiyor. Ameller niyetlere göredir. Çok meşhur bir kaide bu. En önemli kaidelerinden birisi dinimizin.

Peygamber Efendimiz herkesin anlayacağı misali veriyor: “Bir insan hicret etmişse benim şu Medine-i Münevvereme. Allah için, benim rızam için, ben gelin dedim diye hicret etmişse bunun mükâfatını alır.” diyor. “Ama dünyalık bir sebeple hicret etmişse, yani menfaat için veyahut Mekke'den tanıdığı ama Medine'ye hicret etmiş bir kadınla evleneceğim diye, gönül bağları dolayısıyla bir kadın için hicret etmişse” diyor.

وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا
فَهِجْرَتُهُ إِلَىٰ مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ

“Ve men kânet hicretühû li-dünyâ
yüsîbühâ ev imra’etin yenkihuhâ, fe-hicretühû
ilâ mâ hâcara ileyh.”

O zaman o ondan sevap almaz. Halbuki Mekke'yi bıraktı, Medine'ye geldi, zahmet çekti, masraf etti. Öteki Allah rızası için hicret edenlerin yaptığı her şeyi yaptı ama sevap alamadı. Yani temel olmadığı için, niyet bozuk olduğu için...

Onun için bizim, yani bütün Müslümanlar, özellikle de biz bu işin önemini bilen bizlerin; tasavvufun, İslâmî ilimlerin en önemlisi olduğunu bilen insanların için güzelliğine çok dikkat etmesi lazım. Kendi kendimizi kollamalıyız, kendi içimize bakmalıyız, içimizi seyretmeliyiz, içimizin ekranına daima dikkat etmeliyiz. Araba süren insanın önünü seyrettiği gibi, dikiz aynasından arkasını seyrettiği gibi, ortadaki aynadan arkayı daima göz önünde bulundurduğu gibi daima içimizi kollamalıyız. Çünkü içimizdeki niyetimiz bazen bizim bile anlayamayacağımız kadar gizli ve kötü olabilir. Biz iyi sanırız ama aslında içimiz iyi değildir.

Misal:

Evliyâullah'tan birisi namaza müdavim, ibadetleri muntazama yapan âlim fazıl bir kimse. Her gün namazı imamın arkasında kılarmış, beş vakit. Namaza evvelce gelirmiş, cemaatin arkasındaki yeri kaparmış. Camiye erken gelmek sevap, ön safta olmak sevap, imamın arkasına yakın yer, uzak yerden daha sevap vs. Bunları bildiği için en arkada kılarmış. Güzel, tamam.

Biz de mesela bir camiye girdiğimiz zaman bakıyoruz, boşluk varsa ön safa gidiyoruz. Niye arkaya oturmuyoruz? Çünkü ön safın sevabı fazladır. Kimseyi yormadan öne doğru gidersek gidiyoruz, bir de seviniyoruz. “Oh, birinci safa geldik, sevabı şimdi Allah'tan daha çok alacağım” diye içimizden bir hesap da yapıyoruz yani. “İmama yakın oturayım, sevabımız daha çok olsun” diyoruz.

Evliyâdan bir zatı anlatıyorduk...

Bir gün geç kalmış. Ben şimdi mesela abdest alırken bazen müşkülât oluyor, uzun sürüyor abdest almam. Geç kalmış, ezan okunmuş, camiye ezandan sonra gitmiş. Tabi ön saflar dolduğu için bu da en arkalarda kalmış. Namazı kılmış ama bi utanmış, öyle bir utanmış ki... Ya demiş böyle en arka saflarda namaz

kıldım, ya birisi beni görürse şimdi böyle diye. Görölmekten utanmış. “Ya en arka safta, çocuğun safında kaldık. Hay Allah ya” böyle, en önde kılarken falan diye. Üzülmüş ve utanmış. Hayır kimse görmesin beni, hemen çabucak kılayım falan gibi bir duygu. Sonradan o duyguyu yakalamış, o duygu dikkatini çekmiş demiş ki:

“Ah Ben demiş insanlardan korkuyorum.”
Neden korkuyorum?

“İnsanlar beni arka safta görürse” diye. Haa, bunun Müslümanlığı tam değil. Baksana en arka safa düşmüş. “En salih insanlar, abid, zahid insanlar önlerde kılarken bu arkalara düşmüş” falan diye ayıplayacaklar. Demek ki ben insanların beğenmesini düşünüyormuşum.

“Demek ki benim ön safta bulunmaktan maksadım biraz buymuş. İnsanlar tarafından beğenilmekmiş ha” diye bilmem kaç yıllık namazını ödemeye kalkışmış.

Ebû Yezid, Bâyezîd-ı Bistâmî yani. Ebû Yezîd o, Bâ Yezîd, Ebû Yezîd demek.

Ebû Yezîd-i Bistâmî Hazretleri haccetmiş. Bilmem 30 küsur yıl hac yapmış peş peşe. O devirlerde hac etmek şimdiki gibi değil. Çok zor, çok zor. 30 yıl da böyle yaya hac etmiş

hem de. Yaya hac etmenin sevabı da çok yüksek. Arafat'ta aklına gelmiş. Çok hoşuma gidiyor. Şahane bir kıssa:

İçinden, aklına bir fikir gelmiş:

“Eh Bâyezîd” yani. Kendi kendisine. “Ne mutlu sana ya. Sen otuz küsur yıl bu mübarek diyarları, müşkilat demedin, zahmet demedin, yorgunluk demedin, masraf demedin, her sene geldin bir de yaya hac ettin. Yaya haccettiği zaman insanın bir adımına 700 Mekke hasenesi veriliyor. Mekke hasenesi başka yerlerin hasenesinden 100.000 misli fazla.

100.000 çarpı 700 = 70 Milyar. Bir adımına yetmiş milyar hasene, yetmiş milyar hasene, yetmiş milyar hasene. Böyle sevap kazanıyor. “Ne mutlu sana” demiş. Her günde Kur'an-ı Kerîm'i hatmedermiş. Günde bir hatim çıkartırmış Bâyezîd-ı Bistâmî. Büyük insanlar neden büyük oluyor anlayalım yani. Otuz küsur yıl yaya haccetmiş, her gün de bir hatim çıkartırmış. Biz bir yılda çıkartamıyoruz. Bazıları ömründe çıkartamıyor. Çünkü kem küm tek tük okuyor Kur'aân'ı. O günde bir hatim.

Peygamber Efendimiz buyurmamış mı?

“Her hatim indirildiği zaman yapılan dualar makbul olur” vs. Sonra “Makbul bir hac

yaptı mı onun mükâfatı cennetten başka bir şey değildir” diye buyurmamış mı?

“Eh Bâyezîd, ne mutlu sana. 30 küsur sene hac etmişsin. Hem de her gün hatim indirmişsin. Ne mutlu sana” demiş içinden bir ses.

Siz ne yaparsınız?

Sizin hakkınızda böyle bir fikir gelse. Ben kendi kendime soruyorum böyle şeyler. Kendimi onların yerine koyuyorum. Sevinirim, o kadar.

Bu demiş ki:

“Vay be, ben amelimi beğeniyorum. Amelime mağrur oluyorum. Amelimi, icraatımı, ibadetimi bir şey sanıyorum ben ya. Vay, bu makbul bir şey değil.” İnsanın ameline güvenmesi makbul mü?

Değil. Hadîs-i şerîfler var. Çünkü ya kabuldür ya kabul değildir.

Peygamber Efendimiz buyurmamış mı:

Bir insan cennete neyle girecek? Allah'ın lütfuyla girecek. “Hiçbir kimse ameliyle cennete girmeyecek” diyor Peygamber Efendimiz.

“Sen de mi Yâ Resulallah?”

“Ben de” diyor. Ancak Allah'ın lütfuyla girecek herkes. Yani bu ne demek muhterem kardeşlerim?

Açıklayalım. Eksik kaldı mı sonra yanlış anlamalar oluyor.

Yani amellerimizin fiyatını, kıymetini toplarsak cenneti satın almaya yetmiyor. Az demek. Cennet pahalı demek. Yani bunca yıl burada kaldınız. Kaç tanenizin evi var? Burada bile bir ev almaya zorluk çekiyoruz. Cennete en son giren insanın, en sonucu cennetliğin yeri, yurdu ne kadar?

Bu semavat ve bu arz kadar. En sonuncunun... Birincinin değil, en sonuncunun cenneteki yeri bu semavat, yedi kat sema ve arz kadar.

Yedi kat sema ne demek?

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ

Ve le-kad zeyyenne's-semâe'd-dünyâ bi-mesâbîha. (Mülk Suresi 5. Ayet)

Birinci semada yıldızlar var. Ondan sonra yıldızsız altı kat daha sema var demek. Yıldızların olmadığı fezanın öte taraflarında altı sema daha var.

Çünkü *Ve le-kad zeyyenne's-semâe'd-dünyâ bi-mesâbîha*. En yakın semayı yıldızlarla donattık buyuruyor Allah. “*es-semâe'd-dünyâ*” En yakın sema demek. En sonuncu insana bu dünya kadar değil, Newcastle kadar değil, şu bina kadar değil; İngiltere, Büyük Britanya kadar değil, yedi kat sema ve yeryüzü kadar mülk verilecek. Bunu satın almaya hiçbir şeyde güç getiremeyiz biz.

Zaten bize verilen şeyleri de Allah vermiyor mu?

Sıhhati Allah vermiyor mu? Aklı Allah vermiyor mu?

Deli olsak, ibadetler sıfırlandı. Aklı Allah veriyor. Felçli olsak, o ibadetleri yapamayacağız, hacca gidemeyeceğiz vs. vs. Yani anladık mı (insanın) cenneti hiç kimsenin ameliyle alamayacağını? O halde insanın ameline mağrur olmaması lazım.

“Çekil oradan. Aç bana yolu.”

“Ee, ne oluyor? Hayrola hoca?”

“Ben şöyle yaptım, böyle ettim vs. vs. Sen benim rütbemi, mertebemi, şânımı, şerefimi biliyor musun? Yol ver. Yol ver ki ben geçeyim. Yollar benim.”

Kibir... Kendi ameline mağrur vs.

Ameline mağrur olmamak gerektiğini bildiği için Bâyezîd-ı Bistâmî bakmış ki amelini içi seviyor. Şu kadar sene haccetmiş, bu kadar her gün hatim indirmiş, eh artık yaşadın Yâ Ebâ Yezîd, yaşadın Ey Bayezit.

“Ne mutlu sana, artık sana karada ölüm yok, sen mutlaka cennetlik olursun” filan gibi bir laf. Anlamış ki bu nefisten veya şeytandan geliyor bu duygu. Bu güzel bir duygu değil, rahmanî bir duygu değil.

Ondan sonra hemen o anda ne yapmış? Ben hayret ettim okuyunca bu menkabeyi.

Arafat'ta hacılar var. Hacca devam ediyorlar yani. Arafat'ta bu duygu kafasına gelince ne yapmış?

Demiş ki: “Ey cemaat!” Herkes zaten gözleri ondadır herhalde mübarek bir insan diye. “Ey cemaat, otuz küsur sene hac ettim. Her gün hatmettim, bunların sevabını satıyorum” demiş.

Herkes birbirine bakışmış. Bir de onun yüzüne bakmışlar. Sıcak mı vurdu başına falan diye düşünmüşlerdir belki. Demiş ki “satıyorum”. Gene herkes duraklamış.

“Yok mu alan?”

Oradan bir börekçi, çörekçi.

“Ben alırım hocam” demiş. Ne kadar alırsın? Ne fiyat istiyorsun? şaka yaptığını düşünmüş.

“Ne fiyat istiyorsun?”

“Üç çöreğe alırım” demiş.

Al hocam, üç çörek. Yani hocaya çörek vermek hoş bir şey. Âdet zaten seve seve. Al hocam üç çörek. Tamam, sevapları sana verdim. Memnunum, tamam. Alışveriş tamam. Üç tane çöreğe bütün ibadetlerinin sevabını satmış. Orada bir zayıf köpek varmış, çöreklerini de bir tane atmış köpeğe. Zaten hayvan aç. Hop yutmuş onu. İçi peynirli miydi, kıymalı mıydı, neydi ise. Bir tanesini de atmış. Hop onu da yutmuş. Bir tanesini daha atmış, onu da yutmuş. Tamam, malları sattı. Semenini, gelirini de köpeğe yedirdi.

Ne oldu şimdi? Sıfır. Hiçbir şey yok.

Dönmüş içine. “Ey zalim nefsim!” demiş kendi kendine. “Ey zalim nefsim. Söyle bakalım şimdilik, Allah'ın rahmetinden başka dayanacağın bir şey kaldı mı?” demiş.

Ne amel kaldı , demişim. İşte iflas. Sıfırsın. Hadi bakalım “şimdi Allah'ın rahmetinden başka bir dayanağın kaldı mı?” demiş.

Mübareklerin muhteşemliğine bakın. Ve davranışlarına bakın ve düşüncelerine bakın. İçlerini gözleyişlerine ve içlerinden gelen seslere göre davranışlarına bakın. Hadisleri anlayışlarına, ayetlere, uyuşlarına bakın. Biz Müslümancılık oynuyoruz. Küçük çocukların be-bekle, tahtayla, logoyla, ev yapıp evcilik oynadığı gibi biz Müslümancılık oynuyoruz muhterem kardeşlerim. Kalbi diliyle bir olacak. İcraatı sözüne uyacak.

Dışının süsü gibi içi de temiz olacak. Kalbi temiz olacak. İnsan odur ki: *âyîne-veş kalbi sâf ola*. İnsanoğlu nasıldır?

Ayna gibi kalbi tertemiz olur, pırıl pırıl olur, ayna gibi.

Sînende neyler âdem isen kîne-i peleng. Bâkî soruyor. “Sen Âdemoğluysan kalbinde kaplan kini ne arıyor, insansan kaplan kini içinde ne arıyor seni.” diyor.

Kinimiz yok mudur?

Vardır. Kibirimiz yok mudur?

Allah kurtarsın... Vardır. Kötü huylarımız yok mudur?

Vardır.

Hanıma sor, söylesin. Komşuya sor, söylesin. Arkadaşına sor, söylesin. Hiç kimse söyleyemez.

Çünkü söylendiği zaman darılacağını bilir. Sen gittiğin zaman oraya teyp koy, arkandan neler konuştuklarını dinle. Sen bir gittikten sonra arkandan neler dediklerini dinle. Çok kötü huylarımız vardır.

Allah insanın gönlüne nazar ediyor. Gönül Çalap'ın (tanrının) tahtı. Yani insanın gönlü Cenâb-ı Mevla'nın tahtıdır. Yani gönlüne yerleşiyor Allah. Gönül tahtına kuruluyor.

Gönül, Çalap'ın tahtı.

Çalap, gönüle bağı.

Baktı demiyor, bahtı diyor. Yerine yok dedikleri gibi, yoksul dedikleri gibi o devrin şeyiyle.

Gönül, Çalap'ın tahtı.

Çalap, gönüle bağı.

İki cihan bedbahtı,

kim gönül yıktıysa.

Gönül yıktıysa iki cihanda mahvoldu. Yani bu sözü söylemek durumunda olan insanlar nasıl insanlarmış? Gönlün önemini bilen, gönlünü kırmamaya dikkat eden, gönlünü süslemeye dikkat eden insanlarmış. Çok

hoşuma giden bir başka beyt var, Niyâzî-ı Misrî'den.

O neydi?

Yok belki başka bir şairden, dur bakalım bir hatırlayayım.

Kalbini her çeşit kirlerden, paslardan temizle ki;

Padişah konmaz saraya,

Hâne ma'mûr olmadan.

Yani buraya padişah gelecek, Cenâb-ı Mevla tecelli edecek. Gönül pis olursa gelmez, pis yere gelmez. Nasıldı baş tarafını hatırlamadım. Heyecandan.

Sür çıkar ağyâr-ı dilden,

Tâ tecelli ede Hak.

Ağyar, yabancılar... Yabancıları, pislikleri, kirleri, kötü huyları, kötü halleri, kötü düşünceleri gönlünden sür çıkar, temizle, dezenfekte et, tepeden tırnağı yıka. Şar şar şar, süpür.

Sür çıkar ağyârı dilden,

Tâ tecelli ede Hak.

Padişah konmaz saraya,

Hâne ma'mûr olmadan.

Duvara yazılacak beyit, çok güzel. “Kalbini temizle. Çünkü Allah tecelli etmez pis olursa. Temiz olursa tecelli eder” diyor.

Mübarek adamlar, dev insanlar bunlar, bunları düşünmüşler. Bizim düşünmediğimiz şeyler bunlar. Biz maaşı düşünüyoruz, bütçeyi düşünüyoruz, ay sonuna yetiştirmeyi düşünüyoruz, gelirin daha çok artmasını düşünüyoruz, menfaatimizi düşünüyoruz, dış süsümüzü düşünüyoruz, evi düşünüyoruz, otomobilin markasını düşünüyoruz, modelinin daha yeni olmasını düşünüyoruz. Herkes ne düşündüğüne baksın.

Hanımlar yüzük düşünür, bilezik düşünür, gerdanlık düşünür, zümrüt düşünür, yakut düşünür, elmas düşünür, altın düşünür, platin düşünür. Herkes bir şey düşünüyor, ama güzel şeyler düşünmemiz lazım aziz ve muhterem kardeşlerim.

Bir de ölçü komşumuz. Komşu benden eminse ben iyi müminim, komşu benden güvensizlik duygusu içindeyse bende bir kusur var. Komşu bana itimat etmiyor. Komşuyla iyi geçinememişim. Komşuya itimat telkin edememişim. Tasavvuf bu işte. Bunu sağlamaya çalışıyor tasavvuf. Yani insanın kalbini temizlemeye çalışıyor. İnsanın gönlündeki

ağyârı sürüp çıkarmaya çalışıyor. Pis şeyleri, yabancı şeyleri padişahın tecelli etmesine gelip de konmasına, otağı kurmasına mani olan şeyleri çıkartmaya çalışıyor tasavvuf. Yani tasavvuf, kalbi temizleme mesleği. *Tezkiye-i kalp. Tasfiye-i batın. Tehzib-i ahlâk.*

Ne demek?

Kalbi temizlemek, ahlakı güzelleştirmek, içi safileştirmek demek. Millet buna itiraz ediyor. Buna itiraz edilir mi ya?

Deli misin, divane misin? Aklını mı oynattın? Başına güneş mi vurdu? Saksı mı düştü?

Buna itiraz edilir mi?

İçini temizleyeceksin. Allah sevecek. Allah insanın gönlüne bakıyor.

İkinci hadîs-i şerîf... Üç hadîs okuyacağım. Herhalde bir saatte oldu ama...

Otuz beş dakika küsur...

b. Amel-Akıl Dengesi

إِنَّ الرَّجُلَ يَصُومُ وَيُصَلِّي وَيَحُجُّ وَيَعْتَمِرُ فَإِذَا كَانَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أُعْطِيَ بِقَدْرِ عَقْلِهِ

İnne'r-racüle yesûmü ve yüsallî ve yehuccü ve ya'temiru, fe-izâ kâne yevme'l-ki-yâmeti û'tî bi-kadri aklihî.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Adam oruç tutar, namaz kılar, hacca gider, umre yapar. Bunların hepsi ibadet, sevaplı şeyler. Sevaplı olduğunu biliyoruz, bildiriliyor dinimizin kaynaklarında; ayetlerde, hadislerde. Kişi, adam; oruç tutar, namaz kılar, hacca gider, umre yapar; ama kıyamet günü olduğu zaman bu amellerinin sevabı hangi ölçüde verilir?

Fe-izâ kâne yevme'l-kiyâmeti û'tî bi-kadri aklihî. Akli, şuuru nispetinde bu amellerin mükâfatı verilir. Duygularının sâfiliği ve derinliği nispetinde demek yani.

Namaz kılıyoruz. Abdest sıkışık. Şu namazı da çıkartayım da. Evde abdest almak zor geliyor da. Şu namaz da çıksın. Hemen bitse de, hoca namazını selam verse de ben yüz numaraya gitsem. Bu duygunun baskısı altında namaz olmaz. Ya tren kaçacak, bilmem ne. Çar çabuk şu namazı kılsam bitse. Şeytan acele ettirtir. Yani *“el-aceletü mine's-şeytân.”*

Namazın içinde çeşitli şeyleri aklına getirir. Ben de şimdi namaz kılarken neler düşündüm? Kendi kendime ayıpladım. Şu öğle namazında. Namazın içinde şeytan bir sürü

cazip fikri insanın önüne sergiliyor. Bunu düşün, bunu düşün. Bunu istemezsen şunu düşün. Bunu beğenmezsen bunu al. Çeşit çeşit duyguları insanın önüne seriyor. Halbuki Cenâb-ı Mevla'nın divanına durmuşuz, huzuruna girmişiz.

Allah-u Ekber... Cenâb-ı Mevla'nın huzurundayız. O bize bakıyor.

“Kulum hoş geldin benim huzuruma. Söyle bakalım...”

“Benim aklım sarı öküzde, deli danada, vesairede; şurada burada olursa...”

“Sen buraya niye geldin? Aklın arkadaysa arkaya git.”

Mısır'da bir imam arkaya döndü, yaşlı bir imam. Belli ârif, kurt. Arkaya döndü farza dururken, dedi ki:

“Safları muntazam yapın. Çünkü safların muntazam olması, namazın tamamlığındandır, mükemmelliğinden bir parçadır” dedi. Bir... Tamam.

Çok duyduğumuz şey, kanıksadığımız bir ikaz yani. Çok etkilemiyor cemaati bu gibi şeyler. Biraz etkiliyor. Arkasından bir laf daha söyledi imam. Yaşlı.

“Yönünüzü Kâbe'ye döndüğünüz gibi, gönlünüzü de Allah'a döndürün” dedi. Tüylerim diken diken oldu. İkaz etti. “Yönünüzü Kâbe'ye dönüyorsunuz, gönlünüzü de Allah'a döndürün” dedi.

Ee, namaz böyle kılınırsa, o namazdan faide gelir, feyiz gelir. Evliyâlık olur o zaman. Öyle olmadığı zaman da namaz tesir etmez kişiye.

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

İnne's-salâte tenhâ ani'l-fahşâi ve'l-münker. (Ankebût Suresi 45. Ayet)

“Namaz hiç şüphe yok ki fuhşiyattan, münkerattan insanı nehyeder.”

Yaptırtmaz. Ee, yaptırıyor. Namazdan çıkıyor, bir sürü fuhşiyât ve münkerât devam ediyor, hemen camiden çıkar çıkmaz. Demek ki namazı namaz değil.

Diyorlar ki arkadaşlar:

Bayıltmak için iğne yapıyoruz ameliyathanede hastaya, bir tane iğne kâfi gelmiyor, iki tane kâfi gelmiyor, üç tane kâfi gelmiyor. “Çünkü etkili maddesini az koymuşlar” diyor. “Halbuki bir tanesinin de bayılması lazım. Yani etkili madde pahalı olduğundan koymuyorlar,

veriyorlar, yarım koyuyorlar, eksik koyuyorlar” falan diyor yani.

Demek ki namaz namaz değil ki etki etmiyor, öbür tarafa tesir etmiyor. Demek ki kıyamet gününde bu işlerin mükâfatının neye göre verildiğini anlayacağız. Akledişimize göre...

Namazda ne kadar aklettin? Ne duygulara düştün? Nasıl düşüncelere gark oldun?

Mesela Hatem-i Esam Hazretleri namaz kılarken ne yaparmış?

Çok önemli. Hatem-i Esam çok büyük bir zat-ı muhterem. Allah şefaatinin erdirdi, cennette buluşturdu. Çok muhteşem bir zat. Çok muhterem bir zat.

Namaza giderken abdesti çok güzel almaya dikkat edermiş. Çünkü abdest bozuk olursa namaza tesir eder. Namazın keyfi kaçır, zevki kaçır. Abdest güzel olacak. Hatta abdest bozmada dikkatli olacak insan. Çünkü vücudun hadesten, necasetten tahareti namazın farzlarından.

Kendisine öyle duygu verilmiş. “Sonuncu namazım bu. Azrail arkamda bekliyor” dermiş. Yani cellat diyelim biz Azrail'i anlamayız da. Cellat kafamı kesecek. Son namaz diyelim

yani. Azrail'in arkada beklediğini düşünürmüş. Ayağının altında sırat köprüsü olduğunu düşünürmüş. Sağ yanında cennet, sol yanında cehennem olduğunu düşünürmüş. Cenâb-ı Mevlâ'nın huzuruna girdiğini düşünürmüş vesaire.

İnsan “*Allah-u Ekber*” dediği zaman Cenâb-ı Mevlâ'nın huzuruna giriyor. İki tarafta hûrî kızları sıralı olurmuş. Yani merasim salonunda iki tarafta hûrî kızları sıralanmış durumda.

Ee, insan onu aklederse, Cenâb-ı Mevlâ'nın huzurunda olduğunu idrak ederse, o şuur ile namaz kılsa, “*Allah-u Ekber*” derken Allah'ın sonsuz derecede büyük olduğunu düşünürse, “*Elhamdülillah*” derken Allah'ın kendisine verdiği sonsuz nimetleri düşünürse, “*Sübhanallah*” derken Allah'ın her türlü noksandan münezze olduğunu düşünürse, okuduğu ayetlerin anlamını anlarsa, çektiği zikirlerin anlamını anlarsa o namaz insanı evliyâ eder, kötülüklerden alıkoyar ve yakınlaştırır kula.

İki şey olur bir namazda. Ya kulu Allah'a yaklaştırır ya da uzaklaştırır. Bir namaz ki kulu Allah'a yaklaştırmıyor, ne yapar?

Allah'tan uzaklaştırır muhterem kardeşlerim. Hadîs-i şerîflerde bu da. Peygamber Efendimiz böyle diyor. Durması yok. Allah'a yaklaştırmıyor da yerinde durmak yok. Bir namaz ki insanı Allah'a yaklaştırmıyor, Allah'tan uzaklaştırır.

Bu da güzel. Bunu da nazar-ı dikkate alalım her işimizde.

c. Namazın Değeri Akıldır

Bunun tamamlayıcısı bir başka hadîs-i şerîf:

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَنْطَلِقُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيُصَلِّي وَصَلَاتُهُ لَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بُعُوضَةٍ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَأْتِيَ الْمَسْجِدَ فَيُصَلِّي وَصَلَاتُهُ تَعْدِلُ جَبَلَ أُحُدٍ إِذَا كَانَ أَحْسَنَهُمَا عَقْلًا. قِيلَ: وَكَيْفَ يَكُونُ أَحْسَنَهُمَا عَقْلًا؟ قَالَ: أَوْرَعُهُمَا عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ وَأَحْرَصُهُمَا عَلَى أَسْبَابِ الْخَيْرِ وَإِنْ كَانَ دُونَهُمَا فِي الْعَمَلِ وَالتَّطَوُّعِ

"Inne'r-racule le-yantaliku ile'l-mescidi fe-yusallî, ve salâtühû lâ ta'dilü cenâha be'ûdatin. Ve inne'r-racüle le-ye'ti'l-mescide fe-yüsallî ve salâtühû ta'dilü cebele Uhud. İzâ kâne ahsenehümâ aklen. Kîle: Ve keyfe yekûnü

ahsenehümâ aklen. Kâle evra'ahümâ an mahârimi'llâhi ve ahresahümâ alâ esbâbi'l-hayri ve in kâne dûnehümâ fi'l-amelî ve't-tetavvû'."

Bu hadîs-i şerîf konumuzu çeşitli yönlerine daha güzel açıklayacak bir hadîs-i şerîf.

Kişi, adam diyor yani. *Racül*, adam, ama erkek kadın neyse. Erkek de gider, mescide kadın da gider. Peygamber Efendimiz'in zamanında da gidiyordu.

Ben İskender Paşa'da kadın kısmı yapınca bazıları mırın kırın ettiler. Beni tenkit ettiler. Hocamızın zamanında yoktu kadın kısmı. Dedim ki "Hocamız ayrıca kadınlara ayrı vaaz verirdi. Ben kadınlara ayrı yer sağlıyorum."

Kadınların abdest alma yeri yoktu eskiden. Hocamızın evinin kapısını çalarlardı. Abdest almak istiyoruz, müsait mi bilmem ne. Kadınlara abdest alma yeri ve vaazı dinleme yeri... Çünkü Peygamber Efendimiz'in mescidine kadınlar gelir ve Peygamber Efendimiz'le namaz kılarlardı. Ölçü orası.

Ben sigarayı tenkit ettim. Yazı yazdım dergide. Bana bir sürü mektup geldi. Ama evliyâullahtan falanca sigara içmiş falanca içmiş. Ben evliyâüllaha söz söylemek

durumunda değilim. Allah Teâlâ Hazretleri makamlarını â'lâ eylesin, dereceleri yüksek olsun. Ama Peygamber Efendimiz'in sünnetine aykırı. İçilmemesi lazım. Hatta âlimlere göre haram. İsrâf olduğu için haram, sağlığa zararlı olduğu için haram. Dört mezhebin kadısı haram olduğuna dair ilk zamanlarda fetva vermiş. Şimdi bazı tekkelerde sigara ikram ediliyor.

“Hoş geldin kardeşim. Koca kasenin içinde çeşit çeşit sigara var. Buyurun kardeşim.” Olmaz. Olmaz böyle şey. Kızdılar, mızdılar bana.

Ölçü neresidir?

Ölçü evliyâullah değildir. Dinimizin, fıkhamızın kaynakları içinde yoktur böyle bir şey. Ölçü, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesidir, ayettir, hadistir, kıyas-ı fukahâdır, icmaî ümmettir vesaire. Ama öyle falanca yaptı diye ölçü yoktur.

Sahabe bir ölçüdür. Çünkü Peygamber Efendimiz'den iyi eğitim almışlardır. Sahâbe-i kirâmın icraatı, sünneti bize nasıl uygulandığını gösteren icraat olduğu için iyidir. Yoksa falanca adam şöyle yaptı diye bir haram şeyi helal diyemeyiz. Bir mekruhu müstahsen göremeyiz.

Ben ısrar ettim. Dedim ki “Hayır, doğru değil. İçilmemesi lazım.” İçinizde içen varsa içmemeli. Hem sıhhate zarar veriyor. Sigara yavaş yavaş öldürüyor insanı. Sigara yavaş yavaş öldürüyor.

Nasıl öldürüyor?

Kılcal damarları tıkıyor. Kılcal damarların tıkanması gözün iyi çalışmamasını, sinirlerin iyi çalışmamasını, derinin iyi çalışmamasını vs. vs. sağlıyor. Sonunda beynin kılcal damarları tıkanmış için felçler vs. yol açıyor ve bunu içenler daha çok akciğer kanserine tutuluyorlar vs.

O halde vücut emanetini böyle bir dumanla tütsülemeye hakkımız yok. Yasak. Haram demiş bazıları. Bazıları içiyor şimdi. İçmeyecek, tutacak kendisini. Alışkanlık, kötü bir alışkanlık edinmiş, onu bırakacak.

Hocam, falanca şeyh efendi içmiş diye duyuyoruz, filanca tekkede veriliyor.

Hem senin sıhhatine aykırı, hem dinin esasına, özüne aykırı hem de aslında tasavvufa aykırı. Çünkü tasavvuf, keyif ve zevke muhalefet mesleğidir. Nefse yüz vermemek mesleğidir.

“Hadi oradan, otur oturduğun yerde had-dini bil, küçül bakalım” deme mesleğidir. Ama tam keyif, nefis, ne diyorsa. Marlboro'yı daha çok seviyorum. Palmolevi, bilmem. Palmolevi miydi?

Yani içmemesi lazım. İçmeye devam ediyorsa içmeyecek artık, ne yapalım.

Adam mescide gider diyor Peygamber Efendimiz. Ve namaz kılar. *Fe-yüsallî*. Namazı kılar mescitte, cemaatle. Namazı kılar.

Ve salâtühû lâ ta'dilü inda'llâhi cenâha ba'ûdatin. Kıldığı namaz Allah indinde sinek kanadına bile denk olmaz.

Sinek kanadı nedir?

Çok değersizliği anlatan bir tabirdir. Sineğin kanadı kadar bile etmez. Sineğe bir değer veriyor muyuz? Parayla sinek alındığını, satıldığını duydunuz mu hiç?

Hayır. Bir sprey tıslattık mı odada ne kadar sinek varsa hepsi öldürüyor. Polis gelip de bu kadar sineği niye öldürdün diyorlar mı? Mahkemeye çıkarttılar mı? Batı çalışma grubu takibatı alıyor mu?

Yok. Emniyet Genel Müdürlüğü dış ülkelere böyle şey yapıyor mu?

Şu kadar sinek öldürmüştür, falanca adamı derdest edin, yakalayın hemen gönderin falan diyor mu?

Demiyor.

Sineğin kıymeti yok. Sineğin kanadı kadar kıymeti yok kıldığı namazın. Sineğin kanadı kadar kıymeti yok. Sineğin kimisi yağın hesap eder, ama kanadı bir işe yaramadığı için kanadı kadar bile kıymeti yok.

Sonra.

Ve inne'r-racüle le-ye'ti'l-mescide. Bir başka adam da vardır ki, o da mescide gider. *Fe-yüsallî.* O da namaz kılar. *Ve salâtühû ta'dilü cebele Uhud.* Namazı Uhud Dağı kadar. Ona muadil olur.

Uhud Dağı, Peygamber Efendimiz'in ashabına bir şeyin büyüklüğünü göstermek için sık sık ismini zikrettiği güzel bir dağdır. Cennetlik bir dağdır Uhud Dağı. Uhud dağı cennetliktir. Cennetlik bir dağdır. Medine Ovası'nda hurmalıkların arasında kocaman bir dağdır, uzunlamasına. Sanıyorum doğudan batıya doğru uzanıyor. Biraz güneydoğudan kuzeybatıya doğru. Şöyle kayık tabak gibi. Biraz uzunca bir dağdır, ama yekparedir. Zaten *ehad* kelimesiyle ilgili *Uhud*. Tek silsile değil. Başka yerlere

devam etmiyor. Arkası da ova. Her tarafı ova, bu tarafı da Medine. Mescid, Uhud Dağı. Ama büyüktür. Şöyle her yerden görünür.

Efendimiz bir şeyin büyüklüğünü gözleriyle anlasınlar diye... Bu eğitim metodudur. Anlatım metodudur. Mesel ile anlatmak, herkes anlar. Böyle göze hitap eden, görsel bir eğitim. Uhud Dağı kadar eder diyor. Yani çok eder demek.

Birisinin sinek kanadı kadar etmiyor namazı, ötekisinin ki Uhud Dağı kadar ediyor. Bir de Uhud Dağı'nın altınla dolu olduğu söyleniyor. İşletilmiyormuş ama işlettirmiyorlarmış, kazma vurdurmuyorlarmış. Altın madeni olduğu söyleniyor Uhud Dağı. Belki onları da kast ediyor. Yani o kadar kıymetli demek de olabilir belki.

Peygamber Efendimiz'e Allah Teâlâ Hazretleri Cebrail *aleyhisselam*'ı göndermiş. “Dilersen şu karşındaki dağları altın yapayım ey Resulüm!”

Yani dağlar altın olursa zenginliği düşünün yani. Efendimiz istememiş. “İstemem Yâ Rabbi!.”

Biz istiyoruz. Bizde bir farklılık var yani. Eksiklik var yani. Peygamber Efendimiz istememiş. Dünyaya meyletmemiş.

İzâ kâne ahsenühâ aklen. Bu fark neredendir?

Öteki ikinci şahıs akılca daha güzel ise onun namazı Uhud Dağı kadardır. Akılca daha güzel ise. *Ahsenehümâ*: Daha güzel, *aklen* akılca.

Akıl ne demek?

Akletmek demek, yani mastar. Şuur, anlayış.

Eğer akletmesi daha güzelse Uhud dağı kadardır. Akletmesi eksik ise o zaman sinek kanadı bile kadar etmez.

Demek ki namazları, niyazları, ibadetleri, taatleri aklede ede, yani algılaya algılaya, duya duya, yaşaya yaşaya yapmalıyız.

Bunun en büyük manilerinden birisi nedir?

Bu ibadetlerin her gün tekerrür etmesi dolayısıyla insanın alışması ve alıştığından dolayı kanıksamasıdır. Alışma bir beladır. Alışma belası, alışkanlık belası, güzel bir şeyi bile insana değersiz gibi gösterir, aldırılmaz duruma getirir insanı. Alışkanlık belasından da kendimizi kurtarmalıyız. Her seferinde yeniden

namaza aşık olmalıyız. Yeniden namazı zevkle kılmalıyız. Taptaze bir zevkle. Bu da mümkün, olmayan bir şey değil. Peygamber Efendimiz diyor ki:

قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ

Kurratü aynî fi's-salâh.

Şimdi bu dünyada ben bir şeyleri sevmiyorum. Hiçbir şeyin kıymeti yok. Üç şeyi seviyorum. Güzel koku, ailem, ezvâc-ı tâhirât ve gözümün şenliği namazda diyor.

Tabi ezvâc-ı tâhirât, ailesini sevmesi Peygamber Efendimizin, Allah koyduğu için insanın içine o duyguyu. Allah Teâlâ Hazretleri o duyguyu koyduğundan dolayı. Herkes de var.

Aklediş yönünden daha güzeli ise onun kıldığı namaz Uhud Dağı'nın muadili olur. Ötekisi sineğin kanadı kadar bile etmez.

Kîle:

Denildi ki Peygamber Efendimiz'in bu sözü üzerine, denildi ki Peygamber Efendimiz'e:

Ve keyfe yekûnü ahsenehümâ aklen? Yâ Resulallah! Bu iki kişiden ikincisinin aklediş yönünden daha güzel olması nasıl olur? Açıklama istediler, biraz açsın diye.

Buyurdu ki Efendimiz:

Kâle: Evra'uhümâ an mehârimi'llâhi. Allah'ın haramlarından kaçınmakta en titiz davranan, gözü harama bakmayan, dili haramı söylemeyen, eli harama uzanmayan, Allah'ın haramlarından en iyi sakındığı zaman.

Ve ahrasuhümâ alâ esbâbi'l-hayri. Çeşitli hayır vesilelerine, çeşitli hayır işlerine karşı en çok istekli ise, istekli olduğu zaman, hayırları işlemeye çok harîs, çok istekli; haramlardan kaçınmaya çok titiz ve çok dikkatli ise, o akılca en üstünüdür. Burada aklın tarifini görmüş oluyoruz Hamza.

Senin dersinin devamı oluyor bu. İkinci bölüm. Aklı nasıl tarif ediyor Peygamber Efendimiz? Bakın.

Allah'ın haramlarından en titiz şekilde sakındığı ve çeşitli hayırları işlemeye en arzulu olduğu takdirde.

Demek ki biz nasıl olacağız?

Hayır işleme arzusuyla dolu olacağız. Haramlardan kaçmak hususunda da müteyakkız ve titiz olacağız.

Televizyona bakıyoruz, haram. Dışarıya bakıyoruz, haram. Konuşuyoruz, haram. Yalan, dolan, kalp kırmak vs. vs. Her azanın günahı var, çeşitli günahlar var.

Onun için hocamız *rahmetullah aleyh* cennet-mekan, yazdığı kitapların arasında birde neler haramdır?

Haramları tespit etmeye ve onları yazmaya epeyce bir zaman ayırdı. Epeyce bir dikkat sarf etti ve kitapları yazdı. Haramlarının çeşidini 500 kûsür kadar sıraladı, çıkarttı yani. Büyük günahlar var, büyük haramlar var, küçükleri var.

Ve in kâne dûnehümâ fi'l-akli ve't-tetavvü'. Bu iki kişiden bu Uhud Dağı kadar çok sevap alan haramlardan kaçınıyorsa iyice, sevapları işlemeye de çok iştiyaklı ise, amel ibadet bakımından ötekisinden *tatavvu'* dediğimiz nafîle ibadetleri yapmak bakımından ötekisinden aşağı olsa bile o daha çok sevap alıyor.

Demek ki buradan bir şey daha öğreniyoruz:

İbadetlerde vasıf önemli, sayı değil. İbadetin yüksek vasıflı olması, güzel olması önemli. Yani şimdiki adamların kullandığı tabirle anlayasınız diye söylüyorum.

“Quality” önemli, kalite önemli, kantite değil. Yani sayı, “Quantity” önemli değil.

Quantity, İngilizce telaffuzu, Fransızcası kalite, “quantite” diyorlar.

Umumiyetle bizim ilk Batıcılar Fransa'da okumuş olduklarından bütün tabirler Batı'dan gelen benim savaştığım tabirler Fransız telaffuzuyladır. İstasyon vs. Fransız telaffuzuyladır.

Demek ki sayı değil, güzel vasıflı olması önemli. Sözde de öyle. Sözün çokluğu önemli değil, sözün güzel söylenmesi, tam anlatılması önemli. Biliyorsunuz söz, ne demiş dünkü, evvelki günkü şeylerden öğrendik:

Sizin söylediğiniz değil, karşı tarafın anladığı. Siz birçok şey söylüyorsunuz ama karşı taraf ne kadarını anlıyor.

Adam hutbeye çıkıyor, konuşuyor, konuşuyor. Ne anladın?

Beni bir kere bir Kur'an kursuna konuşmaya çağırdı. Çünkü yönetici bir talebem, kızım da oradaydı. Orada bir konuşma yapmaya çağırdılar beni. Olur, dedim. Kur'an kursunun altındaki mescitte bir perde yapın. Kızlar, arkada bütün kursun kızları toplansın. Ben onları görmeyeyim, onlar beni görmesin. Önde de hacı babalar olsun. Ben onlara konuşma

yaparken, kızlar da duymuş olsun. Böylece konuşma yapmış olalım.

Şimdi benim İstanbul'da ve başka yerlerde böyle Kur'an kurslarımız vs. var. Bazı hocalar oraya gidiyor, ders veriyorlardı. Sordular ya,

“Hocam, işte böyle perde arkasından bilmen neyle olmuyor.”

“Yüz yüze olmaz. Yani olur ama, tehlikeli olur. Zararlar çıkar.”

Şimdi iş çok güzel. Yani kapalı devre televizyon kuruluyor. Karşıda hiç şey yok. Ama dinlenebiliyor, görülebiliyor. Görüntü nakledilebiliyor. Ben itiraz ettim. Hocalar bile pek hoşlanmadılar bu şeyden. Benim ayrı olsun dememden. Olmuyor falan dediler. Çünkü sorulu cevaplı. Soru cevap da olur. Kapalı devlet televizyon da o da mümkün yani. Her şey mümkün.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Sözün de çokluğu önemli değil. Anlaşılabilirliği, karşı tarafın anladığı kadardır, yoksa senin söylediğinin hepsini karşı taraf algılayamayabiliyor.

Şimdi ben bir konuşma yaptım. Karşımdaki kızların da genç olduğunu, ortaokul talebesi çağında olduğunu düşündüm, kelimelerimi

seçtim vs. Onlara nasihat olsun, Kur'an kursuna devam ediyorlar, dindar olsunlar diye bir konuşma yaptım. Görmedim. Duygularını takip edemedim. Şimdi takip ediyorum. Mesela sizin benim sözüme iştirak edip etmediğinizi, anlamadığınızı, gözünüzden uykunuzun gelip gelmediğini, “Hoca bitirse de artık kalksak gitsek” deyip demediğinizi bile anlıyorum. Anlayamadım. Ertesi gün kızımdan sordum.

“Nasıl, konuşmamı ne kadar anlamışlar, nasıl bulmuşlar” dedim.

“Hiçbir şey anlayamamışlar baba” dedi.

Yalnız bir kıssa anlatmıştım olay. Olayı anlamışlar, ama kıssa olduğu için. İşte onların anlatılma şeyi fazla. Anlaşılma durumu fazla. Anlamışlar, öteki konuşmanın ana fikrini vs. anlamamışlar. Bakın şimdi ben bir konuşma yaptım, bu konuşmanın ana fikri var, bel kemiği var.

Yani biz burada neyi vurgulamaya çalışıyoruz?

Şuurun önemini, kalbin önemini, yapılan bütün ibadetlerin, Müslümanlığımızın bu temellere dayanmasını anlatmaya çalışıyoruz. Yani işi öyle gelişigüzel yapmamak, özene bezene yapmak, güzel yapmak ve iç güzelliği de

ihmal etmemek gerektiğini anlatmaya çalışıyoruz. Sözün de az, öz, anlaşılır olmasına çok dikkat etmesi lazım. Tane tane. Ve dinleyenin gözüne bakacaksınız, anladı mı anlamadı mı. Gözünü kırpıştırıyorsa anlamamıştır. Bir daha söyle.

“Ne dedin hocam?”

“Anladın mı?”

“Anladım” falan.

Gözünü kırpıştırıyorsa anlamadı. Anlamadığını söylemeye utanıyor, ama anlamadı. Evirip çevirip bir daha söyleyeceksin. Misal vereceksin. Misal anlattırır. Kısa anlattırır. Çeşitli şeyler anlattırır.

Aşağıda işaretlediğim iki hadîs-i şerîfi de okuyacağım müsaade ederseniz. Birer satır.

d. İbadete Denk Ahlâk

إِنَّ الرَّجُلَ لَيُذْرِكُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَاتٍ قَائِمِ اللَّيْلِ
وَصَائِمِ النَّهَارِ

Inne'r-racüle le-yüdrükü bi-husnü hulûkihi deracâti kâimi'l-leyli ve sâimi'n-nehâri.

Âişe anamızdan bu rivayet, Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfi.

Adam, güzel huyu sayesinde geceleyin namaz kılmaya kalkıp teheccüd kılan insanın, gündüzü oruçla geçiren insanın derecesine güzel huyuyla erişir.

O halde güzel huylu olmaya çok önem vereceğiz. Çünkü bizim konumuzu tamamlıyor. Bunun için bunu da okumak istiyorum. Güzel huylu olmadan ibadetler heba olabiliyor. Güzel huylu olduğu zaman insan çok ibadet etmiş insan gibi sevap kazanabiliyor. Huylarımızın güzelleşmesine dikkat edeceğiz. Bu da tasavvuf. İşte bizim şeyimiz bu.

e. Evladın Duası

Ve beşinci hadîs-i şerîf:

Bu da bir müjde ve bize de bir ikaz.

إِنَّ الرَّجُلَ لَتُرْفَعُ دَرَجَتُهُ فِي الْجَنَّةِ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ
أَنْنَى لِي هَذَا؟ فَيَقَالُ: بِاسْتِغْفَارٍ وَلَدِكَ لَكَ

İnner'racüle le-türfe'û deracetühû fi'l-cenneti, fe-yekûlü: Yâ rabbi, ennâ lî hâzâ? Fe-yekûlü: Bi-istiğfâri veledike leke.

Ebû Hüreyre *radiyallahu anh'*den. İbn Mâce, İbn Hanbel gibi kaynaklarda var. Çünkü bu önemli bir konudur. Hiç kimsenin kimseye

faydası yoktur diye bazıları bunları inkâr ederler. Ama hadîs-i şerîfte var.

Cennette adamın derecesi yükseltilir. Tık, bir üst dereceye çıkar. Bir üst kata çıkar. Bir üst mertebeye çıkar. Derecesi cennette yükseltilir adamın. Kadın veya adam. Yani kişinin.

Fe-yekûlü: Yâ rabbi, ennâ lî hâzâ?

“Yâ Rabbi! Bu yükselme bana nereden geldi? Nasıl oldu da ben cennette böyle bir derece daha, bir kat daha yukarıya çıktım, bir kat daha büyük lütfâ erdim, merteben yükseldi, binbaşıyken albay oldum, albayken paşa oldum” Mesela... Yani bir derece yükselince baya sevinir ya insan.

“Nereden bu Yâ Rabbi? Kaynağı nedir, ne oldu da böyle oldum” der. Cennete girmiş, ömrü bitmiş. Ölmüş adam, cennetlik. Cenneteki derecesi yükseltiliyor.

Fe-yekûlü: Ona denilir ki:

“Fe-yekûlü: Bi-istiğfâri veledike leke.”

Oğlunun, çocuğunun sana tevbe, istiğfar etmesi sebebiyle. Demek ki evlatlar annelerine, babalarına dua ederse onların derecesi yükseliyor. Demek ki biz de annemize, babamıza, ahirete göçmüş dedemize, ninemize tevbe

istiğfar edelim. Hayır, hasenat yapalım. Sevapları ona gider. Onun derecesi yükselir.

Şimdi biz mesela, ben hocamın kadirini bilemedim hâl-i hayatında. Birçok arkadaş da bunu söylüyor. Kadrini bilemedik diyorlar. Kitaplarda da hocamızın hayatını anlatan kitaplarda da çok güzel sakladı kendisini. Çok güzel... Müsaade ederseniz kullanayım, kamufler etti. Kendisini çok güzel gizledi hocamız. Öldükten sonra anladık kıymetini. Kıymetini bilemedim. Hizmet de edemedim. Güzel hizmet de edemedim. Ankara'daydım. O İstanbul'daydı. Yazları gidiyorduk. Hizmet etmiyorduk, zahmet ediyorduk hocamıza. Çoluk çocuğumuza gidiyorduk. Çağırıyordu. Bazen o geliyordu. Ben gelmeyeyim baba diyordum. Yok diyordu. Alıyordu bizi. Konya'ya götürüyordu bilmem nereye filan. Yetiştirmek için demek ki.

Çok güzel sakladı kendisini, kıymetini bilemedik. İşte tonton bir hoca diye herkes, öyle geldi, öyle gitti. Ama sonradan anladık ki Kutbü'l-aktâb'mış. Evliyâullah'ın çok yüksek mertebesiymiş, bir tanesiymiş. Bütün evliyâullah ona bağlıymış. Sonradan anladık.

Ee, Şimdi ben bu fırsatlar kaçıttıktan sonra ona ne yapabilirim?

Ben de “Kotku müesseseleri”ni kurduruyorum.

Buranın adı ne? Bu mescidin adı “Kotku Mescidi”.

Her yerde, Avustralya'da dergah var, “Kotku Dergahı”.

İstanbul'da anaokulu öğretmenleri mektebimiz var, “Kotku Mektebi”.

Kotku, Kotku, Kotku, Kotku, Kotku diye gidiyoruz.

Ne yapalım? Derecesi yükselecek.

Diyecek ki: “Bizim farkına varamamış evlatlarımız yine çalışıyorlar hadi” diyecekler yani. Derecesi yükseliyor. Onun için çocuklarınıza da kendinize dua etmesini öğretin. Size dua etmesini öğretin.

Benim rahmetli ninem “Es'ad” derdi, “Bana çok dua et, emi? Ben ölüp gittikten sonra arkamdan dua et derdi.”

Köyümüzün evleri üstü topraktı, dam üstü derdik ona. Dam üstüne kuzu postunu sererdik, otururduk yaz geceleri. Minder falan yok, kuzu postuna otururduk. Yıldızların altında, ağustos böceklerinin ötüőüyle, cızır cızır böyle ılık yaz

gecelelerinde Ege'nin duygulanırdı rahmetli anneannem.

“Es'ad, ben ölürsem beni duadan unutma emi.”

Hep hatırıma geliyor o şeyi, dua ediyorum. “Allah ruhlarını şâd etsin, kabirleri cennet bahçesi olsun, makamları âlâ olsun” diye.

Siz de çocuklarınıza böyle öğretin ki, sizi duadan unutmasınlar ve bilsinler ki onlar iyi insan olduğu zaman siz faydalanacaksınız, size sevap gelecek. Ve onlar kötü insan olduğu zaman sizin kemikleriniz sızlayacak.

“Aman evladım, mezarda benim kemiklerimi sızlatma, beni üzme öldükten sonra, iyi insan ol. İbadetini ihmal etme, haram yeme, günaha dalma. Fani dünyanın bu metâi hiç böyle tenezzüle değmez. Allah'ın rızasını kazanmaya gayret et. Namuslu ol, helalinden ye.”

Bunları öğretin, nasihat edin.

Allah evlatlarımızı güzel yetiştirmeyi nasip etsin... Allah hepinizden razı olsun... Rızasına uygun işler yaparak güzel ömür sürmeyi nasip etsin... Huzuruna yüzü ak, alnı açık varmayı nasip etsin. Rıdvan-ı ekber'ine erenlerden eylesin... Cemalini görenlerden eylesin...

Peygamber Efendimiz'e komşu olmayı Firdevs-i Âlâ'da nasip eylesin...

Bi-lutfihî ve keramihî ve fazlihî ve men-nihî.

Sübhâneke lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ innike ente'l-alîmü'l-hakîm.

Sübhâne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yasifûn ve selâmün ale'l-mürselîn. Ve'l-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn.

el-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

